3. Պարենի առկայություն
Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	**310.2**	**306.0**	**304.5**	**300.0**	**283.6**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
որից՝ of which															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր grain and legume	182.4	176.2	172.8	171.6	159.3	13.3	25.9	24.1	22.6	20.7	212.5	452.5	415.4	374.9	326.4
որից՝ ցորեն of which wheat	107.7	99.3	93.1	91.9	87.6	14.6	25.8	24.3	22.4	21.2	146.5	254.2	225.7	198.1	183.5
կարտոֆիլ potatoes	33.0	31.7	34.3	32.0	28.4	163.4	183.3	188.7	184.4	170.1	539.5	583.9	648.6	593.6	481.9
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	24.4	25.6	24.2	23.9	23.5	309.8	324.0	321.4	327.1	294.2	780.0	845.3	825.3	819.8	707.7
բոստանային մշակաբույսեր melons	4.0	5.9	5.4	6.2	4.5	335.2	350.6	334.5	350.6	296.0	134.9	206.3	182.2	216.1	132.5
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	35.4	38.0	36.7	37.0	37.7	93.9	79.7	101.2	104.4	39.2	286.0	260.2	317.8	332.2	128.5
Խաղող Grape	15.7	15.9	16.8	16.5	17.4	141.2	153.6	128.0	144.9	151.5	201.4	218.9	185.8	208.6	222.9

*** Այստեղ և հետայսու՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ։*
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of grain and legume crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**182406**	**176213**	**172838**	**171633**	**159307**	**13.3**	**25.9**	**24.1**	**22.6**	**20.7**	**212.5**	**452.5**	**415.4**	**374.9**	**326.4**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	232	257	300	260	133	25.4	36.2	32.4	22.3	22.0	0.6	0.9	1.0	0.6	0.3
Արագածոտն Aragatsotn	22055	23011	23141	23342	23353	13.0	25.5	19.6	22.0	18.0	28.6	58.7	45.2	51.3	42.1
Արարատ Ararat	9408	6516	5456	5120	4880	31.4	39.9	38.6	38.8	35.2	29.5	26.0	21.2	19.9	17.2
Արմավիր Armavir	12406	8348	8153	7802	6466	29.4	34.4	37.5	35.2	29.2	36.4	28.7	30.6	27.4	18.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	42972	42130	42421	42089	43753	11.8	27.2	27.1	26.4	24.9	35.0	114.4	114.8	111.1	108.9
Լոռի Lori	12073	13157	11414	9905	8888	11.5	23.2	19.7	16.6	15.8	12.9	27.8	21.8	16.3	14.0
Կոտայք Kotayk	13163	13146	12996	11835	8443	7.1	18.6	15.3	15.3	13.7	9.3	24.3	19.8	18.1	11.6
Շիրակ Shirak	39935	39263	38553	39207	34413	10.6	26.1	23.5	21.7	23.3	36.9	102.5	90.5	74.7	80.1
Սյունիք Syunik	19423	19933	20390	22119	18327	7.2	22.7	22.6	13.9	8.4	12.3	45.2	46.0	30.0	14.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2188	1838	2576	2917	2608	7.0	12.0	15.1	16.4	15.9	1.1	2.2	3.9	4.8	4.1
Տավուշ Tavush	8551	8614	7438	7037	8043	12.5	26.1	27.8	29.4	19.8	9.9	21.8	20.6	20.7	14.6

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**107653**	**99249**	**93116**	**91884**	**87585**	**14.6**	**25.8**	**24.3**	**22.4**	**21.2**	**146.5**	**254.2**	**225.7**	**198.1**	**183.5**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	212	257	290	250	123	26.1	36.2	32.9	22.3	22.5	0.6	0.9	1.0	0.6	0.3
Արագածոտն Aragatsotn	9421	10716	8684	9113	8602	14.3	25.6	22.3	22.7	19.9	13.4	27.4	19.3	20.7	17.1
Արարատ Ararat	8322	5353	4290	4136	3895	32.1	40.5	37.0	37.7	33.1	26.8	21.7	15.9	15.6	12.9
Արմավիր Armavir	11434	7161	6469	6694	5255	28.1	31.1	34.1	33.5	26.8	32.1	22.2	22.0	22.4	14.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	20130	16557	18065	15949	21981	12.3	28.1	27.9	27.3	25.3	19.3	46.5	50.4	43.6	55.7
Լոռի Lori	9382	9670	8023	7231	6498	11.6	23.6	18.8	16.5	16.4	10.4	21.2	14.7	11.8	10.7
Կոտայք Kotayk	7741	8132	7610	6907	5067	6.9	19.0	15.5	14.8	14.2	5.3	15.5	11.6	10.2	7.2
Շիրակ Shirak	22253	23496	21801	21847	19081	12.1	26.3	24.2	23.4	25.6	25.5	61.8	52.8	44.4	48.7
Սյունիք Syunik	12955	13324	12924	14756	11436	7.5	22.8	23.0	13.9	8.9	9.3	30.2	29.7	19.9	9.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1434	1085	1470	1812	1516	6.8	12.6	15.5	16.6	16.4	0.7	1.4	2.3	3.0	2.5
Տավուշ Tavush	4369	3498	3490	3189	4131	7.8	15.9	17.3	18.5	12.6	3.1	5.4	6.0	5.9	4.5

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potatoes, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**33045**	**31674**	**34298**	**31998**	**28362**	**163.4**	**183.3**	**188.7**	**184.4**	**170.1**	**539.5**	**583.9**	**648.6**	**593.6**	**481.9**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	113	67	90	95	72	101.8	140.9	139.4	146.3	235.1	1.2	0.9	1.3	1.4	1.7
Արագածոտն Aragatsotn	1851	1855	1703	1568	1565	180.8	180.9	199.8	218.2	219.0	33.5	33.6	34.0	34.2	34.3
Արարատ Ararat	881	840	1037	905	796	302.4	306.4	308.5	317.6	303.8	26.6	26.8	32.8	28.9	24.3
Արմավիր Armavir	1475	1423	1875	1453	1230	319.0	353.0	335.7	342.5	262.5	47.1	53.5	63.5	53.2	32.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	15133	15582	15589	14742	12938	171.8	174.1	178.3	172.5	180.1	260.0	271.3	278.0	254.3	233.1
Լոռի Lori	5488	4252	4655	4543	3847	79.4	135.5	117.1	121.1	82.7	43.5	57.0	54.5	55.0	31.8
Կոտայք Kotayk	773	811	841	830	777	174.3	224.3	206.1	193.7	180.9	13.5	18.2	17.3	16.1	14.0
Շիրակ Shirak	2942	3012	4590	3997	3362	247.5	225.9	228.5	224.5	206.3	72.5	68.0	104.9	89.7	69.3
Սյունիք Syunik	1822	1806	1852	1803	1648	150.2	173.2	179.8	179.5	143.5	27.4	31.3	33.3	32.4	23.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	231	210	214	174	179	150.3	166.4	164.4	164.6	165.2	3.5	3.5	3.5	2.9	3.0
Տավուշ Tavush	2336	1816	1852	1888	1948	46.6	109.9	137.5	135.0	76.0	10.8	19.8	25.5	25.5	14.5

Աղյուսակ 3.5.
Table 3.5.

Բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**24364**	**25607**	**24219**	**23914**	**23506**	**309.8**	**324.0**	**321.4**	**327.1**	**294.2**	**780.0**	**845.3**	**825.3**	**819.8**	**707.7**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	623	578	545	519	306	112.1	159.1	148.8	115.4	122.8	7.0	9.2	8.1	6.0	3.7
Արագածոտն Aragatsotn	905	1066	885	802	804	240.7	250.6	289.9	315.9	274.7	21.8	26.7	25.7	25.3	22.1
Արարատ Ararat	6215	6815	6021	6181	6427	390.5	392.6	401.8	420.4	412.7	253.6	273.2	265.1	266.5	269.0
Արմավիր Armavir	8321	8723	8453	8502	8172	400.6	398.9	397.8	391.4	315.2	348.9	358.9	360.0	363.5	270.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	1948	2068	2080	1658	1670	259.5	270.1	271.7	309.5	308.8	50.5	55.9	56.5	51.3	51.6
Լոռի Lori	1292	1253	1386	1384	1311	131.0	205.2	131.1	133.0	97.3	16.4	25.1	18.1	18.4	12.6
Կոտայք Kotayk	1210	1380	1344	1338	1193	148.7	216.2	226.3	206.2	176.3	18.0	29.9	30.4	27.6	21.0
Շիրակ Shirak	1524	1456	1212	1217	1283	239.1	244.7	238.4	238.6	221.0	36.4	35.6	28.9	29.0	28.4
Սյունիք Syunik	884	887	929	953	965	186.8	187.4	192.2	183.2	156.9	16.5	16.6	17.9	17.5	15.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	464	462	465	399	432	118.5	134.8	135.3	156.8	149.3	5.5	6.2	6.3	6.3	6.5
Տավուշ Tavush	978	919	899	961	943	55.3	87.0	92.4	87.1	77.4	5.4	8.0	8.3	8.4	7.3

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**4025**	**5884**	**5446**	**6163**	**4476**	**335.2**	**350.6**	**334.5**	**350.6**	**296.0**	**134.9**	**206.3**	**182.2**	**216.1**	**132.5**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	11	8	12	10	3	103.6	280.0	245.8	205.0	223.7	0.1	0.2	0.3	0.2	0.1
Արագածոտն Aragatsotn	97	215	159	165	178	246.8	289.1	377.4	366.8	367.0	2.4	6.2	6.0	6.0	6.5
Արարատ Ararat	858	1113	1242	1709	1404	382.9	375.9	402.4	393.8	378.8	32.9	41.8	50.0	67.3	53.2
Արմավիր Armavir	2919	4456	3917	4133	2781	336.0	350.9	316.4	340.0	254.7	98.1	156.5	123.9	140.5	70.8
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	13	14	7	8	9	66.2	85.0	100.0	94.4	22.4	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	1	1	1	-	0.0	18.0	20.0	60.0	-	0.0	0.0	0.0	0.0	-	0.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16	20	18	17	18	140.3	154.8	172.8	153.4	149.0	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3
Տավուշ Tavush	110	57	90	121	83	107.8	213.8	172.4	137.9	191.4	1.2	1.2	1.6	1.7	1.6

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**35403**	**38020**	**36748**	**36959**	**37710**	**93.9**	**79.7**	**101.2**	**104.4**	**39.2**	**286.0**	**260.2**	**317.8**	**332.2**	**128.5**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	1296	1331	1327	1328	1327	23.2	30.2	54.7	38.7	22.3	2.7	3.9	7.2	5.1	2.9
Արագածոտն Aragatsotn	4179	5568	4711	5176	5212	128.2	86.1	131.9	130.8	42.7	52.0	45.7	57.5	64.9	21.3
Արարատ Ararat	7163	7321	7209	7096	7112	143.5	99.2	141.1	146.6	79.6	86.8	64.2	91.1	92.8	50.9
Արմավիր Armavir	7859	8205	7896	7622	8207	145.3	97.0	129.1	174.1	18.0	84.4	55.7	68.8	88.1	9.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	1426	1426	1426	1426	1426	122.4	161.1	163.6	154.3	154.6	16.7	21.9	22.1	21.0	21.0
Լոռի Lori	2431	2416	2346	2420	2433	21.3	54.3	30.5	28.1	4.6	4.5	11.5	6.2	5.9	1.0
Կոտայք Kotayk	4023	4238	4284	4351	4476	35.1	51.3	69.3	58.2	18.8	12.5	19.1	26.4	22.2	8.6
Շիրակ Shirak	375	432	464	450	456	151.4	70.7	50.4	78.4	37.8	5.0	2.8	2.2	3.5	1.7
Սյունիք Syunik	2694	2590	2590	2588	2587	56.7	83.5	84.8	58.4	12.6	13.9	19.8	20.0	13.8	3.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1850	2151	2156	2154	2124	24.5	30.0	29.6	21.9	14.1	4.1	5.5	5.6	4.1	2.6
Տավուշ Tavush	2107	2342	2339	2348	2350	18.9	51.2	53.1	50.1	27.2	3.4	10.1	10.7	10.8	6.0

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**15746**	**15888**	**16796**	**16480**	**17373**	**141.2**	**153.6**	**128.0**	**144.9**	**151.5**	**201.4**	**218.9**	**185.8**	**208.6**	**222.9**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	637	612	612	612	612	45.5	75.8	68.3	40.8	54.1	2.9	4.6	4.2	2.5	3.3
Արագածոտն Aragatsotn	1762	1637	1934	1566	1571	51.2	58.5	53.0	76.5	79.0	8.9	9.5	10.1	11.6	12.0
Արարատ Ararat	4607	4659	4853	4978	4992	182.8	181.5	183.6	196.5	203.0	75.5	80.5	81.3	88.2	93.3
Արմավիր Armavir	5875	6041	6486	6490	7379	196.8	216.2	165.4	179.3	186.3	98.8	105.1	80.1	91.6	97.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	60.1	81.5	29.9	19.8	18.9	0.4	0.5	0.2	0.1	0.1
Կոտայք Kotayk	424	408	393	349	362	19.9	13.0	4.7	8.1	10.4	0.8	0.5	0.2	0.3	0.4
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	185	184	184	184	185	49.3	70.0	54.7	56.8	49.0	0.9	1.3	1.0	1.0	0.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	873	936	925	925	895	40.0	43.0	32.5	40.9	47.1	2.9	3.2	2.4	3.0	3.8
Տավուշ Tavush	1319	1347	1345	1312	1313	78.0	104.3	48.0	78.4	88.5	10.3	13.7	6.3	10.3	11.6

Ծանոթություն՝ 2009թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում կազմել է 18.4 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 16.6 հազ. հա:

Notice: In 2009 the area with higher dampness in average vegetative period in irrigated lands of republic comprised 18.4 thousand hectare, including 16.6 thousand hectare in Ararat valley.

Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land.

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2009թ.
Mass reproduction and occurrence of locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2009

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**178877**	**27234**	**151643**	**68823**	**8726**	**60097**	**19286.5**	**2701**	**16585.5**	**51169**	**11553**	**39616**	**30169.5**	**3379**	**26790.5**	**9429**	**875**	**8554**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	22666	4385	18281	9463	2373	7090	2724	380	2344	2132	535	1597	7567	925	6642	780	172	608
Արարատ Ararat	14968	1636	13332	6426	727	5699	3728.5	491	3237.5	2196	418	1778	2593.5	-	2593.5	24	-	24
Արմավիր Armavir	15785	2762	13023	6944	1490	5454	5195	543	4652	2018	505	1513	95	60	35	1533	164	1369
Գեղարքունիք Gegharkunik	19194	2275	16919	5445	346	5099	148	-	148	6912	1396	5516	5028	403	4625	1661	130	1531
Լոռի Lori	21555	3345	18210	7518	420	7098	121	100	21	12787	2290	10497	355	355	-	774	180	594

Աղյուսակ 3.9.-ի շարունակություն
Table 3.9. continuation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Կոտայք Kotayk	18392	2831	15561	8508	855	7653	3230	725	2505	5626	906	4720	970	295	675	58	50	8
Շիրակ Shirak	21206	4907	16299	10960	968	9992	10	-	10	6586	3657	2929	3550	282	3268	100	-	100
Սյունիք Syunik	15340	1441	13899	6583	817	5766	6	-	6	3118	236	2882	3058	209	2849	2575	179	2396
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16043	3143	12900	3051	536	2515	1993	427	1566	5734	1450	4284	4012	730	3282	1253	-	1253
Տավուշ Tavush	13728	509	13219	3925	194	3731	2131	35	2096	4060	160	3900	2941	120	2821	671	-	671

Ծանոթություն՝ նախկինում մորեխներով չվարակված տարածքներում հասուն մորեխների հոտեր չեն հայտնաբերվել:
Notice: Mature locusts flocks have not been detected in the areas not being infected previously with locusts.

Աղյուսակ 3.10.
Table 3.10.

Մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2010թ.
Mass reproduction and occurrence of locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2010

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**149728**	**38102**	**111626**	**63819**	**15101**	**48718**	**15235**	**3201**	**12034**	**38785**	**10920**	**27865**	**24227**	**7225**	**17002**	**7662**	**1655**	**6007**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.10.-ի շարունակություն

Table 3.10. continuation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Արագածոտն Aragatsotn	18059	7103	10956	9582	3870	5712	1862	373	1489	2693	1409	1284	3254	1091	2163	668	360	308
Արարատ Ararat	9959	1205	8754	5846	535	5311	1960	521	1439	1277	149	1128	766	-	766	110	-	110
Արմավիր Armavir	13048	2945	10103	6895	1792	5103	3771	576	3195	1563	512	1051	20	20	-	799	45	754
Գեղարքունիք Gegharkunik	19722	6281	13441	2676	577	2099	110	-	110	7100	2242	4858	9228	3238	5990	608	244	384
Լոռի Lori	16885	2510	14375	5918	525	5393	348	-	348	9639	1800	7839	498	145	353	482	40	442
Կոտայք Kotayk	15501	4649	10852	7579	2319	5260	3318	863	2455	3610	1107	2503	587	320	267	407	40	367
Շիրակ Shirak	20354	6358	13996	14221	2951	11270	205	-	205	3360	1986	1374	2303	1156	1147	265	265	-
Սյունիք Syunik	14952	2630	12322	5672	1037	4635	-	-	-	3438	569	2869	3131	533	2598	2711	491	2220
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9440	1631	7809	1657	335	1322	1761	338	1423	2605	411	2194	2185	357	1828	1232	190	1042
Տավուշ Tavush	11808	2790	9018	3773	1160	2613	1900	530	1370	3500	735	2765	2255	365	1890	380	-	380

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2009թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2009

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**151643**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	18281	-	-	440	32	560	68	287	29	-	-
Արարատ Ararat	13332	55	5	59	4	-	-	-	-	57	6
Արմավիր Armavir	13023	67	6	75	8	-	-	-	-	120	11
Գեղարքունիք Gegharkunik	16919	95	10	-	-	211	23	135	15	-	-
Լոռի Lori	18210	195	22	-	-	170	15	-	-	75	6
Կոտայք Kotayk	15561	-	-	-	-	320	40	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	16299	190	16	-	-	199	19	96	11	-	-
Սյունիք Syunik	13899	115	10	-	-	120	11	135	14	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	12900	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	13219	-	-	-	-	92	8	105	10	87	9

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2010թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2010

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**111626**	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	10956	653	120	-	-	129	23	100	17	-	-
Արարատ Ararat	8754	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	10103	130	17	115	14	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	13441	-	-	-	-	219	24	117	15	-	-
Լոռի Lori	14375	-	-	-	-	262	27	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	10852	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	13996	-	-	-	-	1792	195	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	12322	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7809	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	9018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2009թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2009[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**27234**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**13**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	4385	2	-	3	-	11	1	3	-	3	-	-
Արարատ Ararat	1636	3	-	2	-	3	-	-	-	-	-	91
Արմավիր Armavir	2762	2	-	2	-	2	-	3	-	4	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	2275	1	-	-	-	28	2	29	2	2	-	93
Լոռի Lori	3345	1	-	1	-	2	-	2	-	2	-	-
Կոտայք Kotayk	2831	3	-	3	-	9	0.5	1	-	8	0.5	94
Շիրակ Shirak	4907	3	-	-	-	22	0.5	3	-	-	-	98
Սյունիք Syunik	1441	1	-	-	-	2	-	2	-	3	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3143	2	-	2	-	3	-	2	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	509	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2010թ.[1]
Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2010[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**38102**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	7103	4	-	-	-	4	-	3	-	3	-	-
Արարատ Ararat	1205	4	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	2945	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	6281	10	1	-	-	11	1	10	1	-	-	91
Լոռի Lori	2510	1	-	-	-	2	-	3	-	1	-	-
Կոտայք Kotayk	4649	3	-	3	-	4	-	4	-	5	-	-
Շիրակ Shirak	6358	11	1	-	-	10	1	3	-	2	-	92
Սյունիք Syunik	2630	4	-	-	-	6	-	5	-	5	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1631	2	-	1	-	3	-	2	-	1	-	-
Տավուշ Tavush	2790	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2010թ. հոկտեմբեր - դեկտեմբեր)

Հոկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 1-3 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 1-2-ը և 20-22-ն ընկած ժամանակահատվածներում. Սյունիքի հովիտներում՝ +25…+30, Արարատյան դաշտում՝ +23…+28, Լոռում, Տավուշում, Սյունիքի նախալեռներում և լեռնային շրջաններում՝ +18…+23 աստիճան: Ամենացածր ջերմաստիճանը դիտվել է հոկտեմբերի 31-ին. լեռնային շրջաններում՝ 0…-3, Լոռում, Արարատյան դաշտի և Սյունիքի նախալեռներում՝ 0…+5, Տավուշում, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ +5...+10 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետությունում բարձր է եղել նորմայից և կազմել է նորմայի 160-240%-ը, բացառությամբ Սյունիքի հովիտների, որտեղ կազմել է նորմայի 34-76%-ը:

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները: Կատարվել են պտղատուների, խաղողի, կարտոֆիլի, տեղ-տեղ բանջարանոցային մշակաբույսերի բերքահավաք: Դիտված տեղումները որոշ չափով խանգարել են այդ աշխատանքների իրականացմանը:

Ամսվա վերջին դիտված բացասական ջերմաստիճանները վտանգավոր չեն եղել աշնանացան ցորենի համար, սակայն որոշ չափով վնասել են դաշտում մնացած բանջարանոցային մշակաբույսերին:

Նոյեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 2-4 աստիճանով, Արարատյան դաշտի ցածրադիր մասում՝ նորմային մոտ: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը Սյունիքի հովիտներում կազմել է +16…+20, Արարատյան դաշտում, Սյունիքի նախալեռներում, Լոռում, Տավուշում և լեռնային շրջաններում՝ +10…+14 աստիճան: Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը լեռնային շրջաններում և Լոռում կազմել է -2…-6, Արարատյան դաշտում՝ -1...-2, Տավուշում, Սյունիքի հովիտներում, Սյունիքի և Արարատյան դաշտի նախալեռներում՝ +1…+3 աստիճան:

Նոյեմբեր ամիսը բնութագրվել է առանց տեղումների եղանակով:

Հովտային շրջաններում շարունակվել են նախացանքային և ցանքի աշխատանքները, կատարվել են այգեթաղի աշխատանքներ և ոռոգում: Տեղումների բացակայության հետևանքով վեգետացիան դանդաղ է ընթացել, մասնավորապես աշնանացան ցորենի աճի և զարգացման համար հողում խոնավության պաշարները անբավարար են եղել:

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 4-6, Արարատյան դաշտում՝ 2-4 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 1-3-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում և Տավուշում՝ +20…+24, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +18…+20, Արարատյան դաշտում՝ +16…+18, լեռնային շրջաններում՝ +15…+18 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը դիտվել է դեկտեմբերի 24-26-ն ընկած ժամանակահատվածում. Լոռում՝ -7…-14, Արարատյան դաշտում՝ -6…-10, Արարատյան դաշտի նախալեռներում՝ -6…-7, լեռնային շրջաններում՝ -4…-9, Սյունիքի նախալեռներում՝ -2…-3, Տավուշում՝ -1…-6, Սյունիքի հովիտներում՝ 0…-4:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետությունում եղել է նորմայից ցածր և կազմել է նորմայի 4-14%-ը:

Դեկտեմբեր ամիսը բնութագրվել է առանց տեղումների, չոր եղանակով. առաջին և երրորդ տասնօրյակներում տեղումներ ընդհանրապես չեն դիտվել:

Ամսվա ընթացքում լեռնային շրջաններում վեգետացիան դադարել է: Աշնանացան ցորենը հանրապետության շրջանների մեծ մասում թփակալել է: Ամսվա կեսին դիտված տեղումները փոքր-ինչ բարձրացրել են հողի խոնավության պաշարները:

Agro – meteorological information
(October –December 2010)

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in October was over the norm by 1-3 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 1-2 and 20-22 of October: in Syunik valleys it was +25…+30, in Ararat valley +23…+28, in Lori, Tavush, sub-mountain regions of Syunik and mountain regions +18…+23 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 31 of October: in mountain regions it was 0…-3, in Lori and sub-mountain regions of Ararat valley and Syunik 0…+5, in Tavush, Ararat valley and Syunik valleys +5…+10 degrees.

The amount of monthly precipitation in the Republic was over the norm and made up 160-240% of norm, excepting Ararat valley, where it made up 34-76% of norm.

Agriculture works were continued during the month. The harvesting of fruits, grape, potatoes, melons and vegetables crops was implemented. The observed precipitation has somewhat prevented the implementation of that work.

The negative temperature observed at the end of month was harmless for winter wheat, but somewhat damaged vegetables remained on field.

In the most regions of the Republic the average monthly air temperature in November was over the norm by 2-4 degree, in Ararat valley - nearly within the norm. The maximal temperature was observed in Syunik valleys +16…+20, in Ararat valley, sub-mountain regions of Syunik, Lori, Tavush and mountain regions +10…+14 degrees. The minimal temperature was observed in mountain regions and Lori -2…-6, in Ararat valley -1…-2, in Tavush, Syunik valleys, sub-mountain regions of Ararat valley and Syunik +1…+3 degrees.

November was characterized by weather without precipitation.

In the valley regions sowing and pre-sowing works were continued, works on leeing of sprouts of grape and irrigation were started. As a result of precipitation absence the vegetation process lasted slowly, especially, the land humidity was not enough for growing and cultivation of winter wheat.

The average monthly air temperature in December was over the norm by 4-6 in the most regions of Republic, in Ararat valley 2-4 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 1-3 of December: in Syunik valleys and Tavush +20…+24, in Lori and sub-mountain regions of Syunik +18…+20, in Ararat valley +16…+18, in mountain regions +15…+18 degrees. The minimal temperature was recorded on 24-26 of December: in Lori -7…-14, in Ararat valley -6…-10, sub-mountain regions of Ararat valley -6…-7, in mountain regions -4…-9, in sub-mountain regions of Syunik -2…-3, in Tavush -1…-6, in Syunik valleys 0…-4 degrees.

The amount of monthly precipitation in the Republic was below the norm and made up 4-14% of norm.

December was characterized by conditions without precipitation and dry weather: on the first and second decades the precipitation was not observed in general.

In mountain regions the vegetation was over during the month. Winter wheat was rested in the most regions of Republic. On half of month the precipitation a little bit raised humidity of ground.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattles as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**592067**	**620197**	**629146**	**584779**	**570633**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	3455	3134	3184	2486	2259	...
Արագածոտն Aragatsotn	72220	73966	74421	70449	70157	...
Արարատ Ararat	43123	43646	43881	40722	41171	...
Արմավիր Armavir	42519	47778	49280	43919	41538	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	102789	111484	111357	104556	101910	...
Լոռի Lori	71168	73611	73753	73292	69040	...
Կոտայք Kotayk	57384	58667	59083	52365	48305	...
Շիրակ Shirak	90818	96192	104558	93636	95934	...
Սյունիք Syunik	51131	53319	53427	53513	50659	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	20499	20689	18408	16480	15909	...
Տավուշ Tavush	36961	37710	37794	33361	33751	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**297060**	**307089**	**310610**	**283048**	**273854**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	2200	1854	1869	1106	1323	...
Արագածոտն Aragatsotn	37758	36994	37206	34975	33773	...
Արարատ Ararat	20089	18931	19086	17369	16940	...
Արմավիր Armavir	18867	20533	21133	17548	16498	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	53047	57730	59863	53428	50617	...
Լոռի Lori	36905	37650	39114	37058	35138	...
Կոտայք Kotayk	29747	30814	28499	25928	24164	...
Շիրակ Shirak	43940	46517	49120	45247	46100	...
Սյունիք Syunik	25522	26345	26507	26543	25265	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10131	10394	8818	7993	7716	...
Տավուշ Tavush	18854	19327	19395	15853	16320	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**137508**	**152791**	**86710**	**84801**	**112608**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	3520	3516	3249	2574	5621	...
Արագածոտն Aragatsotn	8184	9942	6617	6591	9557	...
Արարատ Ararat	14626	16269	14708	13535	15279	...
Արմավիր Armavir	16933	17661	13597	12731	15913	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	9563	13164	7629	6778	8416	...
Լոռի Lori	16886	16434	5579	6001	9525	...
Կոտայք Kotayk	19978	21136	12862	12380	12707	...
Շիրակ Shirak	12821	14215	9173	10343	14528	...
Սյունիք Syunik	7533	9626	4348	4080	6321	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1406	1841	1076	1162	1393	...
Տավուշ Tavush	26058	28987	7872	8626	13348	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**591566**	**632894**	**637101**	**559218**	**511029**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	3562	4204	4637	2514	1510	...
Արագածոտն Aragatsotn	93224	94666	93372	78874	71387	...
Արարատ Ararat	67998	71320	71852	69558	65874	...
Արմավիր Armavir	47815	63994	64625	59812	58858	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	99991	106332	105779	100117	85242	...
Լոռի Lori	41415	38778	40277	34853	28515	...
Կոտայք Kotayk	56176	55019	58426	39523	35192	...
Շիրակ Shirak	74805	85016	86105	71593	68366	...
Սյունիք Syunik	58126	60330	67282	68236	64964	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	23293	28561	19661	18016	16966	...
Տավուշ Tavush	25161	24674	25085	16122	14155	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2009թ.
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2009

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**1759**	14	294	127	34	162	104	277	276	455	12	4
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**24**	x	x	x	x	x	x	x	x	24	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**1851**	x	857	339	122	80	x	16	75	329	33	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.19.-ի շարունակություն
Table 3.19. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Խոզեր **Pigs**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ժանտախտ plague	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ձիեր **Horses**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2010թ.
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2010

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**1487**	19	235	101	120	358	38	254	97	236	29	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**1**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**1557**	x	610	422	146	72	x	110	83	3	111	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Խոզեր **Pigs**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ժանտախտ plague	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ձիեր **Horses**												
սիբիրախտ anthrax	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	**x**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանդի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա[1]) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons[1])								
	2006	2007	2008	2009	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**117.1**	**122.2**	**125.9**	**126.2**	**124.3**	**18.3**	**21.2**	**30.6**	**54.2**
ք. Երևան Yerevan	0.6	1.0	0.7	0.5	0.5	0.1	0.0	0.1	0.3
Արագածոտն Aragatsotn	13.0	13.3	13.7	14.0	14.4	2.2	2.5	3.7	6.0
Արարատ Ararat	10.6	10.8	11.1	8.5	8.0	1.3	1.4	2.3	3.0
Արմավիր Armavir	11.1	11.7	11.9	9.7	10.0	1.5	2.1	2.2	4.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	18.7	19.1	19.7	21.7	21.5	3.1	3.7	5.3	9.4
Լոռի Lori	11.9	12.6	12.5	14.8	14.6	2.1	2.5	3.5	6.5
Կոտայք Kotayk	12.3	14.0	15.6	13.1	12.1	1.9	2.1	3.3	4.8
Շիրակ Shirak	16.5	16.8	17.2	19.4	19.8	3.0	3.3	5.0	8.5
Սյունիք Syunik	9.2	9.4	9.7	11.6	11.1	1.6	1.8	2.8	4.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.2	4.3	4.4	5.3	4.7	0.5	0.6	0.8	2.8
Տավուշ Tavush	9.0	9.2	9.4	7.6	7.6	1.0	1.2	1.6	3.8
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)								
	2006	2007	2008	2009	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**620.0**	**641.2**	**661.9**	**615.7◊**	**600.9**	**70.5**	**234.5**	**224.6**	**71.3**
ք. Երևան Yerevan	3.5	3.5	3.6	2.1	2.3	0.3	0.9	1.0	0.1
Արագածոտն Aragatsotn	71.5	74.0	76.4	77.1◊	74.1	8.6	29.0	27.7	8.8
Արարատ Ararat	46.4	48.0	49.5	41.0◊	38.1	4.4	14.4	13.9	5.4
Արմավիր Armavir	40.2	41.5	42.8	39.8◊	36.1	4.3	14.2	13.4	4.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	110.2	114.0	117.5	116.4◊	112.4	13.0	44.7	42.5	12.2
Լոռի Lori	73.0	75.4	77.8	77.8◊	77.1	9.0	30.1	28.8	9.2

[1] *Ներառյալ ներքին սպառումը:*
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	2006	2007	2008	2009◊	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	63.8	66.0	68.1	54.6	51.3	6.3	19.7	19.0	6.3
Շիրակ Shirak	92.6	95.8	98.9	97.5	99.0	11.8	39.5	38.0	9.7
Սյունիք Syunik	52.5	54.4	56.4	59.7	55.8	6.6	21.7	20.8	6.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	23.4	24.3	25.0	17.3	19.9	1.9	6.6	6.2	5.2
Տավուշ Tavush	42.9	44.3	45.9	32.4	34.8	4.3	13.7	13.3	3.5
	Ձու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)								
	2006	2007	2008	2009	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**463.7**	**525.4**	**576.1**	**630.1**	**719.2**	**153.3**	**229.7**	**215.0**	**121.2**
ք. Երևան Yerevan	28.0	31.9	34.0	32.0	33.5	8.4	9.0	9.6	6.5
Արագածոտն Aragatsotn	23.8	28.8	29.1	47.1	70.4	16.4	23.5	21.7	8.8
Արարատ Ararat	37.3	45.2	45.4	56.3	76.7	14.8	27.6	25.7	8.6
Արմավիր Armavir	34.9	84.9	84.0	92.4	126.3	28.1	39.3	34.0	24.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	37.8	46.6	73.1	60.5	68.3	12.9	24.5	23.1	7.8
Լոռի Lori	25.7	29.4	30.4	34.4	39.7	7.3	14.2	13.1	5.1
Կոտայք Kotayk	198.1	161.0	165.7	181.4	173.4	40.9	46.5	45.8	40.2
Շիրակ Shirak	35.1	42.5	42.2	41.9	40.3	7.8	14.5	13.4	4.6
Սյունիք Syunik	13.5	16.4	20.9	24.8	28.2	5.2	10.2	9.5	3.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10.6	15.8	13.9	15.0	17.6	3.2	4.4	4.1	5.9
Տավուշ Tavush	18.9	22.9	37.4	44.3	44.8	8.3	16.0	15.0	5.5

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2006	2007	2008	2009	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	305513.1	421184.9	297735.5	374919.8	344660.1	57003.3	90849.2	166821.2	29986.4
Ալյուր Flour	584.9	750.8	20407.7	4157.7	782.4	85.8	90.3	465.6	140.7
Բրինձ Rice	20307.1	29321.7	16074.3	11071.0	12546.1	2975.3	2416.0	2102.0	5052.8
Մակարոնեղեն Macaroni	2849.7	3981.6	3499.6	3287.1	3521.5	699.9	794.9	1057.3	969.4
Շաքար Sugar	56771.2	87846.9	102263.0	64822.4	97752.9	28988.4	21319.3	18454.7	28990.5
Բուսական յուղ Vegetable oil	19311.1	22885.2	22643.7	22416.0	23223.8	5688.3	6773.4	4917.0	5845.1
Ձու Eggs	439.6	111.0	98.5	15.4	260.8	0.6	3.4	4.4	252.4
Թռչնի միս Poultry	8001.8	26480.8	38284.7	28144.6	36434.1	7700.6	10619.7	7477.3	10636.5
Տավարի միս Beef	10106.9	6063.6	15366.9	10822.2	6078.1	2260.3	1791.4	385.5	1640.9
Խոզի միս Pork	3200.1	2588.6	7542.5	5130.7	4608.8	1006.3	1138.4	937.1	1527.0
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3443.6	5224.4	3494.0	4167.7	3636.0	486.8	883.4	1013.7	1252.1
Կարագ Butter	2644.8	1992.6	4581.3	1782.8	3058.4	263.2	139.9	383.2	2272.1
Պանիր Cheese	694.7	877.3	760.0	569.1	725.8	147.2	164.0	135.9	278.7
Բանջարեղեն Vegetables	14479.5	19721.6	17267.9	14651.3	21305.6	4013.4	5816.8	4292.1	7183.3
որից՝ կարտոֆիլ *of which* potatoes	1705.0	6046.1	4280.5	857.3	1577.9	0.2	846.2	721.6	9.9
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	22822.0	30353.9	27125.9	24641.1	32282.1	7209.2◊	5206.2	2488.3	17378.4
որից՝ խաղող *of which* grapes	1140.3	447.6	456.2	959.6	958.1	114.6	106.1	25.6◊	711.9
բոստանային մշակաբույսեր melons	584.5	460.1	554.0	142.1	448.8	9.3	406.3	32.3	0.9

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2006	2007	2008	2009	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	14806.3	23993.2	27643.4	16985.1	20582.9	4344.6	3640.0	5130.2	7468.1
Գինի Wine	632.8	1316.0	851.0	909.9	1639.3	291.8	363.0	421.4	536.1
Հանքային ջուր Mineral water	10610.0	13679.4	14448.6	7561.6	12822.7	1705.3	3876.4	3834.4	3406.6
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	10960.1	3515.8	12246.4	17081.0	9124.5	553.7	1220.8	3443.0	3907.0
որից՝ խաղող *of which* grapes	954.1	1706.5	2871.9	3743.8	6341.3	480.2	0.0	2038.5	3822.6
Պանիր Cheese	936.9	567.2	473.8	336.9	496.4	51.8	109.7	187.9	147.0
Ձու Eggs	500.9	135.3	170.9	239.8	154.9	92.9	62.0	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2006	2007	2008	2009	2010	2010			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	6.2	5.3	4.9	5.9	0.4	-	-	0.4	-
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	103.1	142.3	2090.1	49.2	5040.5	5.0	8.9	21.1	5005.5
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	5.8	3.8	7.4	3.7	1003.7	1.0	-	591.1	411.6
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	182.0	145.8	1066.8	140.2	93.9	38.0	0.8	22.0	33.1

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2007թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2007

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	29.7	254.2	438.8	**722.7**	457.1	66.6	11.5	24.8	0.5	0.0	162.2	**722.7**	36.7	152.3	417.2	1334.9
Կարտոֆիլ Potatoes	424.3	583.9	6.0	**1014.2**	151.8	181.8	74.2	126.7	0.1	0.0	479.6	**1014.2**	99.0	50.6	138.5	103.9
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	368.1	1051.6	21.4	**1441.1**	951.1	18.0	35.2	0.8	21.2	0.0	414.8	**1441.1**	100.0	316.8	868.0	288.5
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	53.5	260.2	38.7	**352.4**	238.4	0.0	29.5	0.0	8.0	0.0	76.5	**352.4**	89.4	79.4	217.6	177.3
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume crops	0.9	5.2	4.8	**10.9**	7.1	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	3.1	**10.9**	52.0	2.4	6.5	20.4
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.8	0.3	23.3	**25.4**	23.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.4**	1.3	7.7	21.1	186.4
Շաքար Sugar	3.8	3.3	92.9	**100.0**	84.1	0.0	1.5	0.0	1.3	0.0	13.1	**100.0**	3.5	28.0	76.8	296.3
Ձու Eggs	0.3	28.9	0.3	**29.5**	26.2	0.0	1.5	1.4	0.1	0.0	0.3	**29.5**	99.3	8.7	23.9	12.7
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	44.2	641.2	28.2	**713.6**	569.1	64.1	3.4	0.0	4.8	0.0	72.2	**713.6**	96.5	189.6	519.4	207.8
Տավարի միս Beef	0.4	43.3	9.7	**53.4**	50.4	0.0	0.8	0.0	1.9	0.0	0.3	**53.4**	84.7	16.8	46.0	82.8
Խոզի միս Pork	0.2	13.3	11.3	**24.8**	24.4	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**24.8**	54.3	8.1	22.3	46.8
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	7.3	0.0	**7.4**	7.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**7.4**	100.0	2.4	6.7	10.7

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.25.-ի շարունակություն
Table 3.25. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հավի միս Poultry	0.1	5.8	28.7	**34.6**	34.0	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.2	**34.6**	16.9	11.3	31.0	33.2
Խաղող Grapes	7.7	218.9	1.8	**228.4**	11.5	0.0	10.3	0.0	1.7	197.0	7.9	**228.4**	100.0	3.8	10.5	7.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2808.7***

Այստեղ և հետայսու՝ պարենային հաշվեկշիռներում.

Here and hereinafter in the food balances:

-ցորենի ցուցանիշը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ալյուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի և այլ հացամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած ցորենի,

-the indicator *Wheat* includes data on wheat, flour, macaroni, ethyl alcohol and bread and other bakery goods, which are conditionally transformed into wheat,

-բանջարեղենի ցուցանիշը ներառում է թարմ, չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն) տվյալները,

-the indicator *Vegetables* includes data on fresh, dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.),

-մրգի ցուցանիշը ներառում է թարմ, չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, մերձարևադարձային, արևադարձային և այլն) տվյալները,

-the indicator *Fruit* includes data on fresh, dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, subtropical, tropical etc.),

-հատիկաընդեղային մշակաբույսերի ցուցանիշը ներառում է լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների տվյալները,

-the indicator *Legume crop* includes data on beans, lentils and other beans,

-բուսական յուղի ցուցանիշը ներառում է սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի տվյալները,

-the indicator *Vegetable* oil includes data on soy, peanut, olives, palm, sunflower seed and other oil,

-ձվի ցուցանիշը ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի,

-the indicator *Eggs* includes data on eggs in shells as well as egg powder conditionally transformed into eggs,

-կաթի ցուցանիշը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի,

-the indicator *Milk* includes data on fresh milk, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese and other milk products conditionally transformed into fresh milk,

-տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, հավի մսի ցուցանիշները ներառում են սպանդային քաշով մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով մսի,

-the indicators *Beef, Pork, Mutton and goat meet, Poultry* include data on slaughter weight, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into meat in slaughter weight,

-խաղողի ցուցանիշը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի:

-the indicator Grape includes data on grapes, as well as raisins conditionally transformed into grapes.

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.26.
Table 3.26.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2008թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2008

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	162.2	225.7	342.0	**729.9**	442.4	57.3	11.5	23.3	0.9	0.0	194.5	**729.9**	39.8	147.4	403.7	1292.0
Կարտոֆիլ Potatoes	479.6	648.6	4.3	**1132.5**	165.0	210.2	84.2	137.2	3.6	0.0	532.3	**1132.5**	99.9	55.0	150.7	113.0
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	414.8	1007.5	22.9	**1445.2**	973.5	17.2	34.1	0.8	17.4	0.0	402.2	**1445.2**	99.5	324.3	859.8	286.8
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	76.5	317.8	36.7	**431.0**	294.8	0.0	35.0	0.0	14.1	0.0	87.1	**431.0**	93.4	98.2	269.0	221.9
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume crops	3.1	6.2	4.5	**13.8**	9.5	0.0	0.6	0.2	0.0	0.0	3.5	**13.8**	57.9	3.2	8.7	27.5
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	0.4	23.3	**25.6**	23.3	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.6**	1.7	7.8	21.3	188.0
Շաքար Sugar	13.1	3.8	108.4	**125.3**	86.4	0.0	1.9	0.0	1.2	0.0	35.8	**125.3**	3.4	28.8	78.9	304.4
Ձու Eggs	0.3	31.7	0.3	**32.3**	29.5	0.0	0.8	1.5	0.2	0.0	0.3	**32.3**	99.7	9.8	26.9	14.3
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	72.2	661.9	20.5	**754.6**	583.2	66.2	3.1	0.0	4.0	0.0	98.1	**754.6**	97.6	194.3	532.2	212.9
Տավարի միս Beef	0.3	49.3	19.5	**69.1**	67.1	0.0	0.8	0.0	0.9	0.0	0.3	**69.1**	72.6	22.4	61.2	110.2
Խոզի միս Pork	0.1	7.5	16.5	**24.1**	23.7	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**24.1**	31.4	7.9	21.6	45.4
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	7.4	0.0	**7.4**	7.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**7.4**	100.0	2.4	6.7	10.7
Հավի միս Poultry	0.2	6.7	41.1	**48.0**	47.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	**48.0**	14.0	15.9	43.4	46.5
Խաղող Grapes	7.9	185.8	1.8	**195.5**	11.2	0.0	8.8	0.0	2.9	161.8	10.8	**195.5**	100.6	3.7	10.2	6.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2880.4***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2009թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2009

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	194.5	198.1	394.0	**786.6**	425.5	55.1	12.5	23.0	0.6	0.0	269.9	**786.6**	33.5	141.7	388.3	1242.6
Կարտոֆիլ Potatoes	532.3	593.6	0.9	**1126.8**	169.6	257.2	91.0	128.0	5.9	0.0	475.1	**1126.8**	100.8	56.5	154.8	116.1
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	402.2	1035.9	20.1	**1458.2**	972.4	17.4	34.4	0.8	7.8	0.0	425.4	**1458.2**	98.8	323.9	887.4	294.7
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	87.1	332.2	29.8	**449.1**	322.7	0.0	37.0	0.0	17.3	0.0	72.1	**449.1**	96.4	107.5	294.5	216.3
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume crops	3.5	5.8	4.1	**13.4**	9.3	0.0	0.6	0.2	0.0	0.0	3.3	**13.4**	58.6	3.1	8.5	26.9
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	22.9	**25.8**	23.5	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	**25.8**	4.2	7.8	21.4	189.6
Շաքար Sugar	35.8	0.9	69.4	**106.1**	88.0	0.0	1.6	0.0	1.0	0.0	15.5	**106.1**	1.3	29.3	80.3	310.0
Ձու Eggs	0.3	34.7	0.2	**35.2**	32.2	0.0	0.9	1.6	0.2	0.0	0.3	**35.2**	100.0	10.7	29.4	15.6
Կաթ (բացի կարագից)◊ Milk (except for butter)◊	98.1	615.7	21.6	**735.4**	533.3	61.6	3.1	0.0	2.8	0.0	134.6	**735.4**	97.0	177.6	486.7	194.7
Տավարի միս Beef	0.3	49.6	14.1	**64.0**	62.4	0.0	0.8	0.0	0.4	0.0	0.4	**64.0**	78.4	20.8	56.9	102.5
Խոզի միս Pork	0.1	5.0	13.6	**18.7**	18.4	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	**18.7**	27.0	6.1	16.8	35.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	7.2	0.0	**7.2**	7.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**7.2**	100.0	2.4	6.5	10.4
Հավի միս Poultry	0.2	8.9	30.2	**39.3**	38.8	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	**39.3**	22.8	12.9	35.4	37.9
Խաղող Grapes	10.8	208.7	3.8	**223.3**	11.9	0.0	10.1	0.0	3.7	185.3	12.3	**223.3**	100.0	4.0	10.9	7.3
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2799.9***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պատմականորեն պարենային հաշվեկշիռների նպատակը եղել և մնում է դիտարկվող պետությունում պարենի մատակարարումների, այն է՝ պարենի առկայության վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումը: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Դա պայմանավորված էր պարենի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով: Պարենային ապահովության դերը համապատասխանորեն կարևորվում է նաև տնտեսական աճի տեսանկյունից: Պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության և պարենի անբավարար մատակարարման հետ կապված ռիսկերի գնահատման համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Ամբողջական առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և ժամանակաշրջանի սկզբի համար առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում սովորաբար կիրառվում են այդ ցուցանիշի գնահատման որոշակի մոտեցումներ: Արտադրությունը սույն հատվածի կարևորագույն ցուցանիշն է, որը ներմուծման տվյալների հետ մեկտեղ հանդիսանում է ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալը:

Պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, վերարտադրում (սերմացու, ինկուբացիա և այլն), արտահանում, կորուստներ և օգտագործման այլ ուղղություններ, պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Վերջնական սպառման ցուցանիշը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը բնութագրում է տվյալ ապրանքատեսակի ներքին սպառման մակարդակը և հաշվարկվում է որպես ամբողջական առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն: Այն հանդես է գալիս որպես հաշվեկշռող ցուցանիշ:

Այլ տեսակի սննդամթերքի արտադրությանն ուղղվող որոշակի պարենամթերքի քանակը հաշվեկշռում հանդես է գալիս որպես մուտքային ցուցանիշ:

Սերմացու օգտագործվող ապրանքատեսակի քանակը հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի միջին ցուցանիշների հիման վրա:

Կորուստների ցուցանիշը հաշվարկվում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք որոշակի երկրի պայմաններից ելնելով կարող են ճշգրտվել:

Սույն հաշվեկշիռներում ներկայացված է նաև ինքնաբավության աստիճանի ցուցանիշը, որը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքատեսակների կազմը (ցանկը) պայմանավորված է տվյալ երկրում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով, այդ իսկ պատճառով փոքրածավալ սպառում ունեցող ապրանքատեսակների վերաբերյալ հաշվեկշիռներ չեն ներկայացվում:

Methodology of food balances

The main goal of the food balance was and still is presentation of comprehensive information on the supply of food or, on the availability of food in the country under observation. The necessity of a food balance became evident after the Second World War. This was preconditioned by interruptions in the production and supply of food. The role of food security is important also from the angle of economic growth. Food balances are necessary for the complete description of the food security in a country for a certain period of time and for the assessment of risks connected with inadequate food supply.

Components of the Food Balance

Total supply

The supply includes indicators on production, import and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise in receiving complete information on the resources available at the beginning and at the end of the reporting period, therefore certain approaches are usually applied in the food balance for the assessment of these indicators. Production is the most important indicator of this component, and together with the information on import, is considered as official datum of RA NSS.

Directions of food utilization

This component includes the following main indicators: consumption as food, feed, reproduction (true seeds, incubation etc.), export, wastes and other uses, stocks at the end of the reporting period.

Final consumption is one of the key indicators of food balance, which shows the level of internal use of the given foodstuff and is calculated as the difference between the general supply and all directions of food consumption. This is a balancing indicator.

Quantity of food directed to production of other types of food in the balance is an exogenous indicator.

Quantity of a type of goods used as seed is calculated based on the average indicators of sowing area and sowings.

Indicator of losses is calculated through the coefficients recommended by FAO, which may be adjusted according to the conditions of the given country.

These balances also include an indicator of self-sufficiency ratio, which is calculated by the following formula: Production/ (Production + Import – Export) presented in percents.

The list of goods included in the food balance is preconditioned by the goods with the highest level of consumption in the given country that is why no balances are submitted for goods with a low level of consumption.

2010թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերից միայն խաղողի համախառն բերքն է գերազանցում նախորդ տարվա ցուցանիշը: Այսպես, խաղողի համախառն բերքն ավելացել է 6.9%-ով և կազմել 222.9 հազ. տոննա: Դրան զուգահեռ պտղի և հատապտղի համախառն բերքը նվազել է 61.3%-ով և կազմել 128.5 հազ. տոննա, բոստանային մշակաբույսերինը՝ 38.7%-ով և կազմել 132.5 հազ. տոննա, կարտոֆիլինը՝ 18.8%-ով և կազմել 481.9 հազ. տոննա, բանջարանոցային մշակաբույսերինը՝ 13.7%-ով և կազմել 707.7 հազ. տոննա, հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերինը՝ 12.9%-ով և կազմել 326.4 հազ. տոննա:

2010թ. նախորդ տարվա համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալները, բացառությամբ ձվի, նվազել են (Աղյուսակ 3.21): Այսպես, 2010թ. կաթի արտադրության ծավալը նվազել է 2.4%-ով և կազմել 600.9 հազ. տոննա, իրացվել է 124.3 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 1.5%-ով պակաս է 2009թ ցուցանիշից: Դրան զուգահեռ ձվի արտադրության ծավալն ավելացել է 14.1%-ով և կազմել 719.2 մլն. հատ:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2010թ. հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 17.9%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2009թ՝ 18.4%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 16.9% (2009թ.՝ 19.0%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ ավելացել է 13.4%-ով և կազմել 846.5 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 676.0 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՍԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 170.5 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2010թ. նախորդ տարվա համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից ալյուրի ներմուծման ծավալը նվազել է 81.2%-ով և կազմել 0.8 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 43.8%-ով և կազմել 6.1 հազ տոննա, կաթինը՝ 12.8%-ով և կազմել 3.6 հազ. տոննա, խոզի մսինը՝ 10.2%-ով և կազմել 4.6 հազ տոննա, ցորենինը՝ 8.1%-ով և կազմել 344.7 հազ տոննա: Փոխարենն ավելացել են ձվի (16.9 անգամ), կարագի (71.6%-ով), շաքարի (50.8%-ով), բանջարեղենի (45.4%-ով), մրգի (31.0%-ով), թռչնի մսի (29.5%-ով), պանրի (27.5%-ով), բրնձի (13.3%-ով), մակարոնեղենի (7.1%-ով), բուսական յուղի (3.6%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.22.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր ապրանքային ենթախմբում ընդգրկված ալկոհոլային խմիչքները: Այսպես, 2010թ. արտահանվել է 20.6 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 21.2%-ով գերազանցում է 2009թ.-ի ցուցանիշը: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում ավելացել են նաև գինու (80.2%-ով), հանքային ջրերի (69.6%-ով), պանրի (47.3%-ով) արտահանման ծավալները: Փոխարենը նվազել են մրգի (46.6%-ով) և ձվի (35.4%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

In 2010 only the gross harvest of grapes from main agricultural crops exceeded the indicator of the previous year. Thus, the gross harvest of grapes increased by 6.9% and made up 222.9 thousand tons. At the same time, the gross harvest of fruit and berries decreased by 61.3% and made up 128.5 thousand tons, the melons – by 38.7% and made up 132.5 thousand tons, the potatoes – by 18.8% and made up 481.9 thousand tons, the vegetables – by 13.7% and made up 707.7 thousand tons, the grain and legume crops – 12.9% and made up 326.4 thousand tons.

In 2010 compared to the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin with the exception of eggs decreased (Table 3.21.). So, in 2010 the volume of milk production decreased by 2.4% and made up 600.9 thousand tons, 124.3 thousand tons of meat in live weight was sold, which less the same indicator of 2009 by 1.5%. With parallel the volume of egg production increased by 14.1% and made up 719.2 million pieces.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 17.9% of goods imported to the republic in 2010 comprised food products (in 2009 – 18.4%) and that in export volume comprised 16.9% (in 2009 – 19.0%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices increased by 13.4%, compared to the same period of the previous year, and made up 846.5 million US dollars, including import of food product – 676.0 million US dollars (in CIF prices) and export – 170.5 million US dollars (in FOB prices).

In 2010 compared to the previous year among the main food products the import of flour decreased by 81.2% and made up 0.8 tons, beef – by 43.8% and made up 6.1 thousand tons, milk – by 12.8% and made up 3.6 thousand tons, pork – by 10.2% and made up 4.6 thousand tons, wheat – by 8.1% and made up 344.7 thousand tons. Instead of that, the import volume of egg increased 16.9 times, butter – by 71.6%, sugar –by 50.8%, vegetable – by 45.4%, fruit – by 31.0%, poultry – by 29.5%, cheese – by 27.5%, rice – by 13.3%, macaroni – by 7.1%, vegetable oil – by 3.6% (Table 3.22.).

The prevailing food products exported were alcoholic drinks included in the following subgroups of products: cognac, rum, gin, vodka and liquor. So, in 2010 20.6 thousand tons of cognac was exported, which exceeds the indicator of 2009 by 21.2%. The volume of export of wine increased by 80.2%, mineral water wine – by 69.6%, cheese – by 47.3%. Instead of that, the export volume of fruit decreased by 46.6%, egg – by 35.4% (Table 3.23.).